

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

นางวิมพิภา บุญกลิ่น, นางสาวสุธิดา พลขำนิ, นางสาววิศารท หนูกิจ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง 2) เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน บุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งในเทศบาลตำบลเกาะคา จำนวน 15 คน และเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง จำนวน 30 คน เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินรูปแบบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการวิจัยพบว่า การสนทนากลุ่มบุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งในเทศบาลตำบลเกาะคา จำนวน 15 คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง สามารถนำมาพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) “เยาวชน 4.0 เรียนรู้ ต่อสู้อุปสรรค” ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมย่อยทั้งหมด 6 กิจกรรม และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่ารวมเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.87 ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมีค่ารวมเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.82 ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กิจกรรมแนะแนว, ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค, เด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง

1. บทนำ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทยปัจจุบันเมื่อพิจารณาการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน พบว่ายังมีประเด็นท้าทายของการพัฒนาแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องจากแรกเกิดจนถึงเยาวชน จากแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 กล่าวว่าเรื่องที่ต้องพัฒนามีดังนี้ การพัฒนาการที่ สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียน การพัฒนาความรู้และทักษะชีวิตของเยาวชนที่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป สังคมยุคดิจิทัลที่ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายอันจะส่งผลกระทบต่อค่านิยมและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน รวมทั้งจิตสำนึกต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 : การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth) ใน ด้านการจัดสวัสดิการสังคมและการดูแลผู้สูงอายุ เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส

สำหรับการพัฒนาผู้ด้อยโอกาสยังพบว่ายังมีประเด็นที่ควรพัฒนาในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะปัญหาเด็กและ เยาวชน ซึ่งการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ดี มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ ที่ สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของ ประเทศชาติในอนาคตนั้น เป็นสิ่งที่เด็กและเยาวชนควรได้รับการส่งเสริมให้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง ในปัจจุบันมีเด็กและ เยาวชนถูกทอดทิ้งเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจาก ประการแรกการขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของการมีบุตร และสาเหตุนี้ถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักในการที่เด็กถูกทอดทิ้ง ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดจากพ่อแม่ ที่เป็นวัยรุ่น และอยู่ในวัยเรียนเป็นส่วนใหญ่ ประการที่สอง ปัญหาครอบครัว จากการศึกษาพบว่าปัญหาส่วน ใหญ่มาจากปัญหาครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการหย่าร้างของพ่อแม่ การใช้ความรุนแรง การทะเลาะกัน การ แต่งงานใหม่ของพ่อแม่ เป็นต้น ประการที่สาม ครอบครัวมีฐานะยากจนเกินกว่าที่จะดูแลเด็ก กล่าวคือ ปัญหา ความยากจนในสังคมมีผลกระทบทำให้เกิดการทอดทิ้งเด็กเช่นกัน เช่น ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจถึงขั้น ล้มละลายทำให้ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ประการที่สี่ การตั้งครรถ์โดยไม่พึงประสงค์ เช่น ผู้หญิงที่ถูกข่มขืน จึง ไม่ต้องการเลี้ยงเด็กและไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ ซึ่งทำให้พวกเขาเหล่านี้ทอดทิ้งเด็ก โดยไม่ได้คำนึงถึงปัญหาที่ จะเกิดขึ้นตามมาจากการทอดทิ้งเด็ก ประการที่ห้า เด็กที่มีความบกพร่องหรือพิการ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ เด็กไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัวและถูกทอดทิ้ง พ่อและแม่บางรายเมื่อเห็นว่าเด็กมีความบกพร่องหรือพิการ จะไม่ต้องการเลี้ยงดูเด็กเหล่านี้เพราะคิดว่าต้องเป็นภาระให้กับตนเองไปตลอดชีวิต (ณิชา บวรณสิงห์, 2558)

ในประเทศไทยได้มีนโยบายการส่งเสริมหรือพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งใน แผนพัฒนาของจังหวัดได้มีการระบุเกี่ยวกับการพัฒนาด้วย และจังหวัดลำปางก็เช่นกันตามแผนพัฒนาจังหวัด

ลำปาง พ.ศ.2557-2560 ด้านสังคมได้กล่าวว่าจังหวัดลำปางยังมีระดับความรุนแรงของปัญหาเด็กเยาวชนและผู้สูงอายุที่เป็นภาระพึ่งพิงทางสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา จากความร่วมมือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางได้ดำเนินงานภายใต้โครงการ “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นหน้าอยู่ โดยได้เชิญตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละอำเภอมาร่วมวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2560 ซึ่งมีปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งที่ต้องได้รับการส่งเสริมในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยสาเหตุเนื่องมาจากพ่อแม่แยกทางกัน พ่อแม่วัยรุ่น จึงทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายหรือบุคคลอื่น เด็กที่ถูกทอดทิ้งควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นไม่รู้สึกลำบากในสังคม มีคุณค่าในตนเองและสามารถก้าวผ่านอุปสรรคในชีวิตที่ต้องเผชิญ ตลอดจนสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยสอดคล้องกับนโยบายสาธารณะในประเด็นที่ 5 การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน คือ ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน

จากปัญหาและความต้องการดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เนื่องจากกิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือส่งเสริมให้บุคคลโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มีพัฒนาการสูงสุดของสมรรถภาพในแต่ละคนทั้ง ในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา โดยมุ่งให้บุคคลได้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มุ่งป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล และมุ่งช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว โดยที่บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเอง รู้จักเลือกตัดสินใจ และสามารถเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ และเมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแล้วจะทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความสามารถอดทนอดกลั้นและการมีความพยายามอย่างสูงต่อการจัดการและตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จโดยมีสติและเจตคติทางบวกหรือเขาวนในการเผชิญอุปสรรคโดยสามารถเผชิญกับวิกฤติด้วยความอดทนและจัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง

2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมแนะแนว และตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
3. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคในครั้งนี้ ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งในเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งที่มีอายุ 11-15 ปี ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ จำนวน 30 คน
4. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ เทศบาลตำบลเกาะคาอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
5. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคือ 1 ปี (1 ตุลาคม 2560 – 30 กันยายน 2561)

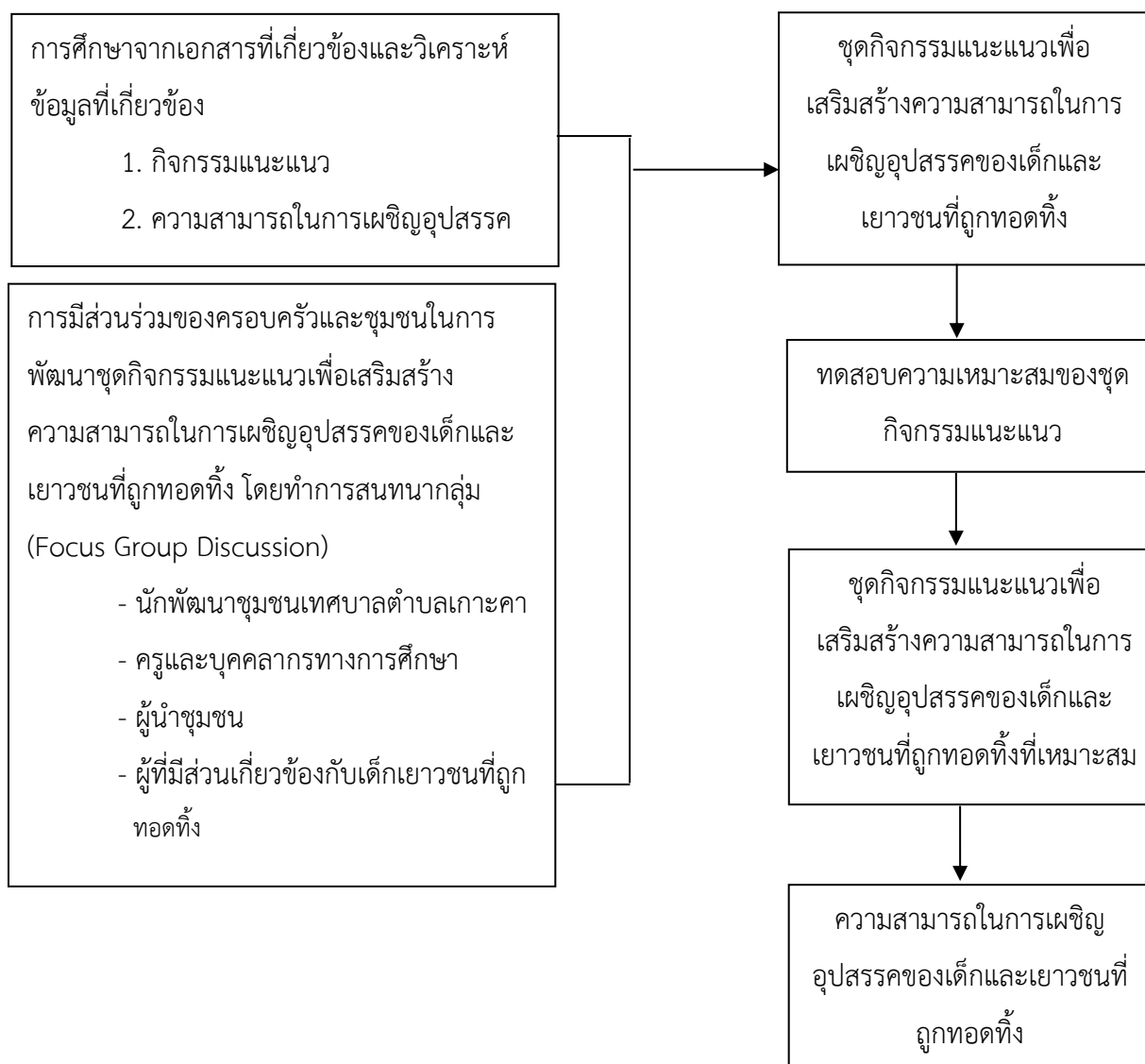
4. นิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการ

กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มีพัฒนาการทั้ง ในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา โดยมุ่งให้เด็กและเยาวชนได้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มุ่งป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน และมุ่งช่วยแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยที่เด็กและเยาวชนสามารถช่วยเหลือตนเอง รู้จักเลือกตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างฉลาด

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค หมายถึง ความสามารถอดทนอดกลั้นและการมีความพยายามอย่างสูงต่อการจัดการและตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จโดยมีสติและเจตคติทางบวกหรือชาวนีในการเผชิญอุปสรรคโดยสามารถเผชิญกับปัญหาด้วยความอดทนและจัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จ อย่างมีความพยายาม

เด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 10-15 ปี อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเกาะคา ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง และเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบลเกาะคา นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเกาะคา กรรมการเด็กและเยาวชน จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ปกครอง จำนวน 4 คน

4. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เพื่อประเมินแบบประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเยาวชน

5. เด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 10-15 ปี ที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ซึ่งมาจากทุกหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชน
2. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว

เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและตรวจสอบด้านเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของแบบสัมภาษณ์

3. การสนทนากลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชน

7. ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง และเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กเยาวชน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและความเหมาะสม หลังจากนั้นได้นำชุดกิจกรรม

แนะนำเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และประเมินค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง

จากที่ทำการสนทนากลุ่มกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กเยาวชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบลเกาะคา นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเกาะคา กรรมการเด็กและเยาวชน จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ปกครอง จำนวน 2 คน และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญกับเด็กและเยาวชนจำนวน 2 คน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและจากการศึกษาจากเอกสารตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ สามารถนำมาสรุปและพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง มีชื่อชุดกิจกรรมว่า “เยาวชน 4.0 เรียนรู้ ต่อสู้อุปสรรค” ประกอบไปด้วยกิจกรรมย่อยทั้งหมด 6 กิจกรรม โดยที่แต่ละกิจกรรมจะมุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดกระบวนการคิดที่สนองต่อสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคในชีวิต ทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ดังนี้

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์
1	“ร่วมด้วยช่วยกัน ผูกพันสามัคคี”	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกเรียนรู้การทำงานเป็นทีม 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ในการแก้ปัญหาร่วมกัน
2	“ต้นไม้แห่งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต”	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สำรวจและวิเคราะห์ตนเองในอดีตและปัจจุบัน 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนในอนาคต 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์
3	“ชุมชนน่าอยู่ เยาวชนน่ารัก”	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักในความสำคัญของชุมชน 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้วิเคราะห์ชุมชนที่อยู่อาศัยของตนเอง 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการคิดวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
4	“วางแผนดี ไม่มีพลาด”	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในชีวิตของตนเอง 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงการวางแผนและแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
5	“ผู้รอดชีวิตบนเกาะ”	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้วิเคราะห์อุปสรรคในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญอย่างกะทันหัน 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการแก้ปัญหาและแก้ไขอุปสรรคเฉพาะหน้า 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการควบคุมสถานการณ์ รู้จักมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขอุปสรรค
6	“มองโลกในแง่ดี ชีวิตมีความสุข”	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ศึกษาตัวเองและสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาความคิดเชิงบวกและการมองโลกในแง่ดี 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบและเข้มแข็ง

ตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง

ตารางแสดงการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง “เยาวชน

4.0 เรียนรู้ ต่อสู้อุปสรรค

ด้านการประเมิน	Pre-test		Post-test	
	(\bar{X})	(S.D.)	(\bar{X})	(S.D.)
ด้านการควบคุมสถานการณ์	3.21	0.82	4.01	0.60
ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	3.35	0.84	3.53	1.38
ด้านการคิดเชิงบวกและการมองโลกในแง่ดี	3.08	0.94	4.33	0.48
รวมเฉลี่ย	3.21	0.87	3.96	0.82
การแปลความหมาย	ระดับปานกลาง		ระดับมาก	

หลังจากนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง “เยาวชน 4.0 เรียนรู้ ต่อสู้อุปสรรค” ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีค่ารวมเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.87 ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมีค่ารวมเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.82 ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับมาก

8. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง เป็นการพัฒนาชุดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กเยาวชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และยังได้แนวทางจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสังเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง ทั้งหมด 6 กิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีวัตถุประสงค์และสาระสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านการคิดเชิงบวกและการมองโลกในแง่ดี ซึ่งมาลิณี จุโฑปะมา (2552) กล่าวว่ากิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลแต่ละคนตระหนักในคุณค่าของตนที่มีอยู่ประจำตัว สามารถวางแนวทางชีวิตของตนเองได้อย่างฉลาดและรอบคอบ รู้จักเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ตลอดจนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่อความ สุขความสำเร็จในชีวิต อันเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาตนให้รู้จักช่วยตนเองหรือพึ่งตนเองได้ และ

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2554) กล่าวถึงหลักการแนะแนว คือ การวางแผนที่จะช่วยเหลือบุคคลทั้ง 3 ลักษณะด้วยกันคือ มุ่งให้บุคคลได้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มุ่งป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล และมุ่งช่วยแก้ไขปัญหาต่าง จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาการสูงสุดของสมรรถภาพในแต่ละคนทั้ง ในด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา โดยมุ่งให้บุคคลได้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มุ่งป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลและมุ่งช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว โดยที่บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเอง รู้จักเลือกตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างฉลาด ทั้งนี้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมนอกจากพัฒนาจากหลักการและกระบวนการแนะแนวแล้วยังได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวอีกด้วย

การนำหลักการและกระบวนการทางการแนะแนวมาพัฒนาเป็นกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งมีความเหมาะสม เนื่องจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งในกิจกรรมเยาวชนจะได้ร่วมกันแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์ตนเอง และการพัฒนาทักษะการคิดด้านต่าง ๆ การฝึกการมองโลกในแง่ดี และการปรับตัวในสถานการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์ (2551) ที่ได้กล่าวว่า ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคและความยากลำบาก หรือ ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและเอาชนะปัญหา

หลังจากการที่เยาวชนที่ถูกทอดทิ้งได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง ผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง “เยาวชน 4.0 เรียนรู้ ต่อสู้อุปสรรค” ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมผลการประเมินความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับมาก และความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านการคิดเชิงบวกและการมองโลกในแง่ดีของกลุ่มมีการพัฒนาขึ้นจากก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด เนื่องจากเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม จะได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการวิเคราะห์ รู้จัก และเข้าใจตนเอง เรียนรู้การแก้ปัญหาาร่วมกัน การวางแผนชีวิตในอนาคต การคิดวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตและเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาและเผชิญอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ นอกจากนี้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมยังได้ฝึกการมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา ปัดถาวะโร (2552) ที่ได้ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการ

เผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค(AQ) ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยที่เยาวชนจะต้องเข้าร่วม กระบวนการกลุ่มทั้งหมด 6 ครั้ง พบว่าเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่เข้าร่วมโปรแกรม กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค(AQ) มีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค(AQ) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนสามารถ ส่งเสริมได้โดยการให้เยาวชนทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง “เยาวชน 4.0 เรียนรู้ ต่อสู้ อุปสรรค” มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากในกิจกรรมจะต้องส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักและเข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง วิเคราะห์ความสามารถ และความถนัดของตนเอง ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต ตลอดจนสามารถคิดแก้ปัญหาและคิดเชิงบวกในการใช้ชีวิตได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ก่อนการแยกกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อชี้แจงการดำเนิน กิจกรรมโดยภาพรวมก่อน
2. ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมควรมีการคัดระดับอายุของเด็กและเยาวชนให้มีความหลากหลาย เนื่องจาก จะจะได้เห็นมุมมองความคิดของเยาวชนในช่วงวัยที่แตกต่างกัน
3. ก่อนการทำกิจกรรมควรจะต้องมีการประชุมทำความเข้าใจร่วมกันของวิทยากรประจำกลุ่ม เพื่อการ สร้างความเข้าใจร่วมกันก่อนการจัดกิจกรรม

9. เอกสารอ้างอิง

- ณิชชา บุรณสิงห์. (2558). **เด็กถูกทอดทิ้ง : ปัญหาที่สังคมต้องเยียวยา**. [ระบบออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid
- ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์ และทิพย์สุดา เมธิ์พลกุล. เขาวนในการแก้ปัญหา (AQ) เขาวนอารมณ์ (EQ) ของ นักรุกกิจเชื้อสายจีน. **วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ**. 16,1 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2554): 1-15.
- ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์. (2546). **เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง AQ เขาวนแห่งความอึด**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัสสำเนา)
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2554). **การแนะแนวเบื้องต้น**. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.

มาลิณี จุโฑปะมา. (2552). **จิตวิทยาการแนะแนว**. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.

วิทยา นาควัชระ. (2544). **วิธีเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี และมีสุข IQ EQ MQ AQ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ก๊อดบุ๊ก.

วัฒนา ปัดถาวะโร. (2552). **ผลของกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟัน
อุปสรรค(AQ) ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัด
ขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ
ให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.